

INGEN KLIMAØDELÆGGENDE FABRIKSLANDBRUG UDEN DANSKE BANK

Hvordan danske banker og finansielle virksomheder holder hånden under det animalske fabrikslandbrug

Den industrielle model for animalsk produktion medfører sociale, økonomiske og miljømæssige problemer på lokal og global skala. Vandforurening, luftforurening og den enorme mængde ammoniak- og kvælstofrige gødning produceret på fabrikslandbrug påvirker lokalsamfund, og skader dyreliv og biodiversitet. Desuden øger den rutinemæssige dosering af antibiotika til dyr i landbruget risikoen for, at antibiotikaresistente bakterier ender i kødprodukter.

Ansatte på fabrikslandbrug og i hele kødforarbejdningsindustrien består ofte af migrerende og udokumenterede arbejdere. På globalt plan er den massivt øgede produktion af soja i Sydamerika – hvoraf trejerdedel bruges til at foder – ansvarlig for udbredt skovrydning, miljøødelæggelse og menneskerettighedskrænkelser. Skovrydning, ressourcekrævende inputs og outputs fra landbrugsdyr, udleder en betydelig mængde drivhusgasser, som forværrer klimakrisen.

Denne produktionsmodel er drevet af store husdyrvirksomheder - store globale virksomheder, dedikeret til at maksimere profitten. Koncentrationen af ejerskab af kødproduktionsindustrien er dårlig for forbrugerne og for små jordbrugere, der bliver drevet til at lukke deres virksomheder eller tvunget til at indgå kontrakter med de globale virksomheder.

Imidlertid har verdens største kød- og mejerivirksomheder været under angreb i de seneste par år. Disse selskaber er blevet finansieret af store finansielle institutioner fra hele kloden, der opfylder forpligtelser over for aktionærer og kreditorer for enhver pris.

Denne analyse er baseret på data leveret fra forskningskonsulentfirmaet Profundo om danske bankers og finansielle institutioners finansiering af store kød- og mælkebedrifter og relaterede virksomheder i Europa.¹ Vi analyserer først økonomien og investeringerne i kød- og mejerivirksomheder gennem Danmarks største bank, Danske Bank. Herefter ser vi på finansiering og investeringer² i andre danske banker, der er identificeret i datasættet. Flere detaljer om de kød- og mejerivirksomheder, de investerede i, følger til sidst.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

Danske Bank

- Danske Bank har siden begyndelsen af 2016 ydet over en halv milliard (631 millioner dollars) i lån og tegningsgarantier til den industrielle kød- og mejeriindustri i Europa.
- Arla har været hovedmodtageren af Danske Banks lån og tegningsgarantier og modtog 370 millioner dollars i kredit fra banken i perioden fra 2016 til 2021.
- Danish Crown har været den næststørste modtager af finansiering fra Danske Bank og modtog i 2018 140 millioner dollars i tegningsgarantier fra Danske Bank.
- Ud over at yde kredit til kød- og mejeriindustrien investerer Danske Bank også i disse industrier med en ejerandel (gennem en obligationsbeholdning) på 5,3 millioner dollars i Arla.

Den danske banksektor

- I alt ydede danske banker (Danske Bank, Jyske Bank og Nykredit) mellem 2016 og 2021 i alt 888 millioner dollars i finansiering til store europæiske kød- og mejerivirksomheder.
- Over to tredjedele (71 procent) af denne finansiering gik til Arla, mens 16 procent gik til Danish Crown. Arlas og Danish Crowns samlede udledninger udgør i øjeblikket cirka to tredjedele af Danmarks samlede drivhusgasfodaftryk ifølge [nyere analyse](#).
- Danske banker og kapitalforvaltere var store investorer i kød- og mejeriindustrien og havde investeringer for over 10 millioner dollars i kød- og mejeriselskaber, herunder Arla.

¹ Profundos dataindsamlere har set på finansiering og investeringer fra danske banker og investorer i 20 af de største europæiske fødevarerivirksomheder, der opererer på tværs af kød- og mejeriforsyningskæderne inden for dyrefoder, fjerkræ og æg, mejeriprodukter og kød. Virksomheder blev udvalgt fra følgende europæiske lande: Danmark, Holland, Frankrig, Spanien og Tyskland. Profundo har ikke identificeret finansiering fra de danske banker til nogen af de tyske selskaber, hvilket antyder, at selskaberne ikke tiltrak syndikeret finansiering og/eller ikke inkluderede disse oplysninger i sine årsrapporter, og/eller selskabsregistret i det relevante land ikke oplyser selskabets lån. Udvælgelsen af kød-, mejeri- og beslægtede virksomheder er baseret på de seneste tilgængelige ranglister af top EU-virksomheder udarbejdet af specialiserede medier og eller beskrevet i markedsundersøgelingspublikationer i relevante sektorer herunder foder, mejeriprodukter, fjerkrækød, svinekød, oksekød, æg. I alt blev op til 20 virksomheder udvalgt.

² Datasættet dækkede både kreditering fra bankerne (det vil sige gennem lån og tegningsgarantier) og investeringer gennem obligationsbeholdninger og aktiebeholdninger

Danske Bank

[Danske Bank er den største bank i Danmark](#), en af verdens 100 største banker samlet set såvel som en [betydelig finansieringskilde](#) af industrien bag fossile brændstoffer. Danske Bank har siden 2016 leveret en anslået finansiering på 6,68 milliarder dollars til sektoren. Modtagere af [Danske Banks investeringer](#) i de seneste år omfatter olie- og gasselskaberne [ExxonMobil](#), [Chevron](#) og [TotalEnergies](#), mens selskaber, som den for nylig har ydet [kredit til](#), omfatter det finske energiselskab Fortum og det norske olieefterforsknings- og udviklingselskab, Aker BP. Danske Bank [annoncerede et netto-nul-mål i 2050](#) for sine udlåns- og investeringsporteføljer sidste år, men bankens miljøpolitikker – såsom dens politikker om kul – [indeholder betydelige smuthuller](#).

[En nylig rapport](#) har vist, at i de seneste to år er cirka en femtedel af [Danske Banks finansiering](#) gået til virksomheder involveret i kul, mens næsten halvdelen er gået til virksomheder involveret i arktisk olie- og gasefterforskning og -udvikling. Banken blev for [nylig placeret næstsiddst blandt Europas 25](#) største banker for sin position vedrørende klima og biodiversitet. [Tidligere i år annoncerede Danske Bank](#) planer om at frigive kortsigtede nettonulmål for sine udlån i højemissionssektorer, herunder landbruget. Detaljer om dets mål for landbruget er endnu ikke offentliggjort. Bankens største aktionær er [A.P. Møller Mærsk](#).

Data fra Profundo viser, at Danske Bank var Danmarks største finansieringskilde af de store europæiske kød- og mejerivirksomheder, der indgår i datasættet. Banken ydede 631 millioner dollars ud af i alt 888 millioner dollars i kredit ydet af den danske banksektor (71 procent af den samlede kredit fra de danske banker) mellem 2016 og 2021. Det dansk/svenske mejeriselskab Arla var den største modtager af finansiering fra Danske Bank og modtog 370,52 millioner dollars i lån og tegningsgarantier mellem 2016 og 2021. Danish Crown var den næststørste modtager af finansieringen fra Danske Bank og modtog i 2018 140 millioner dollars i tegningsgarantier fra banken. Danske Bank ydede også kredit til den hollandske fodervirksomhed Nutreco, som modtog anslået €120,62 i lån fra banken i 2017. Danske Bank ydede mest kredit til branchen i 2021, da den ydede 229,8 millioner dollars i lån og tegningsgarantier til virksomheder (sammenlignet med \$80 millioner i 2019, \$140,3 millioner i 2018, \$120,6 millioner i 2017 og \$59,9 millioner i 2016). Danske Bank var Danmarks største investor i kød- og mejerivirksomheder med en obligationsbeholdning på 5,3 millioner dollars i Arla.

Andre danske finansielle virksomheders finansiering af kød- og mejerivirksomheder

Mens Danske Bank var den største bidragsyder til kød- og mejeriselskaberne, ydede andre danske banker og investeringsselskaber også betydelig finansiering og investeringer til kød- og mejeriselskaber. Den danske banksektor ydede samlet set mellem 2016 og 2021 i alt 888 millioner dollars i finansiering gennem lån og tegningsgarantier til kød- og mejeriindustrien gennem lån ydet af Danske Bank, Jyske Bank og Nykredit.³

³ For information om Jyske Banks og Nykredits økonomiske støtte til fossilindustrien se BankTracks Banking on Thin Ice, 2022 (https://www.banktrack.org/download/banking_on_thin_ice_two_years_in_the_heat/221122_banking_on_thin_ice_ii_final.pdf).

Nykredit er en af de største udbydere af finansielle tjenesteydelser i Danmark og ydede i alt 219,04 millioner USD i kredit til kød- og mejeriselskaberne (181,3 millioner USD i tegningsgarantier og 37,7 millioner USD i lån til Arla) i 2021. Jyske Bank er den tredjestørste bank i Danmark. Datasættet viser, at Jyske Bank i 2021 gav et lån til en værdi af anslået €37,72 millioner til Arla. Finansielle virksomheder ydede også støtte til industrien gennem investeringer. Kapitalforvaltningsselskab Maj Invest Holding⁴ har en obligationsbeholdning til en værdi af anslået 2,4 millioner dollars i det hollandske mejeriselskab, Friesland Campina, hvilket gør det til den næststørste investor efter Danske Bank. Sydbank har også en obligationsbeholdning i Friesland Campina til en værdi af 1,7 millioner dollars. Nykredit havde en aktiepost på 1,4 millioner dollars i det franske fjerkræsselskab Groupe LDC.

Danske bankers lån og tegningsgarantier til kød- og mejeriindustrien.

Virksomhed	Investor	Lån	Tegningsgaranti	TOTAL mio. US \$
	Danske Bank	49	322	371
Arla Foods	Nykredit Group	38	181	219
	Jyske Bank	38		38
Arla Foods Total		124	503	627
Danish Crown	Danske Bank		140	140
Danish Crown Total			140	140
Nutreco	Danske Bank	121		121
Nutreco Total		121		121
TOTAL mio. US\$		245	644	888

Kød- og mejerivirksomheder

Arla var den største kreditmodtager fra danske banker og modtog i alt 627,3 millioner dollars i kredit fra Danske Bank, Jyske Bank og Nykredit, samt investeringer gennem Danske Banks obligationsbeholdning. Arla er en af Europas største mejerivirksomheder. Ifølge estimater fra 2021 fra Institute for Agriculture and Trade Policy (IATP) har Arla årlige drivhusgasemissioner på 18,9 millioner tons [CO₂-e-emissioner om året](#). Dette svarer nogenlunde til Kroatiens årlige emissioner ifølge tal [fra Our World in Data](#). En undersøgelse fra britiske nyhedsmedier, ITV, Uearthed og The Bureau of Investigative journalism, viste sidste år, at [Arla havde forbindelser til skovrydning i Amazonas](#) gennem en af sine sojaleverandører i Brasilien. Soja bruges af virksomheden til dyrefoder.

⁴ Maj Invest Holding er et Københavnbaseret, uafhængigt kapitalforvaltningsselskab med investeringer i blandt andet følgende sektorer (<https://majinvest.com/en/private-equity/investments/current-investments/>): forbrugsgoder, rejser og teknologi. Selskabet har tidligere - men ingen nuværende - investeringer i olie.

Danish Crown, en er Europas største kødforarbejdningsvirksomhed, var den næststørste modtager af finansiering fra bankerne og modtog 120,6 millioner dollars i form af lån. En nylig [undersøgelse fra New York University](#), der omhandler, hvordan kødvirksomheders emissioner kan obstruere klimamålene for deres hjemlande, viste, at Danish Crown, under et business as usual-scenarie, er sat til at forbruge 42 procent af Danmarks emissionsbudget under Parisaftalen inden 2030. Virksomheden er ansvarlig for årlige drivhusgasemissioner på [14.4 millioner tons CO₂-e-emissioner om året](#), ifølge IATP's seneste estimater. I juni 2021 blev Danish Crown genstand for [Danmarks første klimaretssag for reklamer](#), hvori det hævdedes, at firmaets kød var "klimakontrolleret". Virksomheden droppede senere udsagnet fra sine annoncer. Danish Crown er for nylig blevet forbundet med mulige menneskerettighedskrænkelser gennem sine sojaforsyningskæder, herunder tvangsforflytninger af indfødte og Campesino-samfund i Paraguay. Tilsammen udgør Arlas og Danish Crowns samlede udledninger [cirka to tredjedele af Danmarks samlede drivhusgasfodaftryk](#) i øjeblikket.

[Nutreco er en af verdens største fodervirksomheder](#), der leverer både kød- og fiskeproducenter. Foder er en vigtig kilde til emissioner fra husdyrbrug, blandt andet fordi produktionen af det er forbundet med skovrydning. FrieslandCampina er det største hollandske mejeriselskab og det største mejerikooperativ i Europa med estimerede, årlige udledninger på [16.3 millioner tons CO₂-e i 2021 ifølge IATP](#).

Danske banker og finansielle virksomheders obligations- og aktiebeholdning i kød- og mejeriindustrien.

Virksomhed	Investor	Obligationsbeholdning	Aktiebeholdning	TOTAL mio. US \$
Arla Foods	Danske Bank	5		5
Arla Foods Total		5		5
FrieslandCampina	Maj Invest Holding	2		2
	Sydbank	2		2
FrieslandCampina Total		4		4
Groupe LDC	Nykredit Group		1	1
Groupe LDC Total			1	
TOTAL mio. US\$		9	1	11

Europæisk analyse

Analysen af de danske banker er en del af en europæisk analyse. Analysen er foretaget blandt 17 foder-, mejeri-, fjerkrækød-, svinekød-, oksekød- og ægvirksomheder baseret i Danmark, Frankrig, Tyskland, Holland og Spanien.⁵ Identifikationen af de relevante virksomheder skete på baggrund af de seneste tilgængelige ranglister af top-EU-virksomheder. Disse virksomheders økonomiske relationer blev analyseret ved hjælp af tidligere analyser samt kreditor- og investorundersøgelser (se mere under metodeafsnittet). Der blev ikke identificeret finansiering for nogen af de tyske selskaber, hvilket antyder, at selskaberne ikke tiltrak syndikeret finansiering og/eller ikke afslørede oplysninger om deres finansieringskilder i deres årsrapporter, og/eller at selskabsregistret i det relevante land ikke oplyser selskabets gebyrer/lån.

Metode

Til kreditoranalysen er anvendt finansdatabaserne Refinitiv og Bloomberg, TradeFinanceAnalytics, IJGlobal projektfansieringsdatabase, årsrapporter, virksomhedernes hjemmesider og andre virksomhedspublikationer, virksomhedsregistreringsposter, hvor de var tilgængelige, og mediearkiver til at identificere de finansielle institutioner, der yder lån og udstedelse af tegningsgarantier til de udvalgte virksomheder. Kreditorforbindelser blev undersøgt for perioden 2016 til 2021 (november).

Til investorundersøgelsen blev Thomson EMAXX og Refinitiv brugt til at identificere investorerne i de udvalgte virksomheders obligationer og børsnoterede aktier. Investorlinks blev undersøgt på de seneste arkiveringsdata, der var tilgængelige på tidspunktet for undersøgelsen. I finansielle databaser registreres ofte lån og udstedelsesgarantier, når disse leveres af et syndikat af finansielle institutioner. Virksomhedsrapporter og publikationer, virksomhedsregistre og medier vil også indeholde oplysninger om lån ydet bilateralt, det vil sige mellem én bank og den pågældende virksomhed. Detaljeringsgraden pr. aftale varierer ofte. Nogle kilder kan udelade udløbsdatoen eller løbetiden for lånet, brugen af provenu eller endda den nøjagtige udstedelsesdato. Finansielle databaser rapporterer ofte ikke om, hvor stor en del af en given handel, der kan henføres til deltagerne i handlen. I sådanne tilfælde beregnedes et estimeret bidrag baseret på tommelfingerreglerne, som følger:

Lån og tegningsgarantitjenester: Individuelle bankbidrag til syndikerede lån og forsikringer (garantier for obligations- og aktieudstedelse) blev registreret i videst mulige omfang, hvor disse oplysninger var inkluderet i en finansiell database eller virksomheds- eller mediepublikation. I mange tilfælde er den samlede værdi af et lån eller udstedelse kendt gennem de banker, der deltager i dette lån eller denne udstedelse.

⁵ **Svin:** Vion Food Group (NL), Danish Crown (DK), Grupo Jorge (ES), Vall Companys (ES), Tonnies (DE), Westfleisch (DE)
Oksekød: Vion Food Group (NL), Groupe Bigard (FR), Vall Companys (ES), Tonnies (DE), Westfleisch (DE)
Fjerkræ: PHW-Gruppe (DE), Groupe LDC (FR), Plukon Food Group (NL), Vall Companys (ES)
Mejeri: Groupe Lactalis (FR), FrieslandCampina (NL), Arla Foods (DK/SE),
Foder: Nutreco (NL), ForFarmers (NL), De Heus (NL)
Æg: Avril Group (FR)

Men ofte skal det beløb, som hver enkelt bank forpligter sig til gennem lån eller udstedelse, estimeres. I første omgang blev det forsøgt at beregne hver enkelt banks engagement på grundlag af det gebyr, de modtog som en andel af de samlede gebyrer modtaget af alle pengeinstitutter. Denne andel (for eksempel Bank A modtog 10 % af alle gebyrer) blev derefter anvendt på den kendte samlede handleværdi (for eksempel 10 % x 10 millioner USD = 1 million USD for Bank A). Hvor data om aftalegebyrer manglede eller var ufuldstændige, brugte vi i denne undersøgelse bookratio. Bookratioen (se formel nedenfor) blev brugt til at bestemme spredningen på bookrunners og andre forvaltere.

$$\text{Bookratio: } \frac{\text{number of participants} - \text{number of bookrunners}}{\text{number of bookrunners}}$$

Tabellen nedenfor viser det engagement, der er tildelt bookrunnergrupper med vores estimeringsmetode. Når antallet af samlede deltagere i forhold til antallet af bookrunners stiger, falder andelen, der tilskrives bookrunners. Dette forhindrer meget store forskelle i beløb, der tilskrives bookrunners og andre deltagere.

	Bookratio	Loans	Issuances
	> 1/3	75%	75%
	> 2/3	60%	75%
	> 1.5	40%	75%
	> 3.0	< 40%*	< 75%*

* In case of deals with a bookratio of more than 3.0, we use a formula which gradually lowers the commitment assigned to the bookrunners as the bookratio increases. The formula used for this:

$$\frac{1}{\frac{\sqrt{\text{bookratio}}}{1.443375673}}$$

The number in the denominator is used to let the formula start at 40% in case of a bookratio of 3.0. As the bookratio increases the formula will go down from 40%. In case of issuances the number in the denominator is 0.769800358.

Aktiebesiddelse: Antallet og værdien af aktier ejet af finansielle institutioner indberettes i finansielle databaser, de var ikke genstand for justering.

Obligationsbeholdning: Antallet og værdien af obligationer, der ejes af finansielle institutioner, er rapporteret i finansielle databaser, de var ikke genstand for justering.

Marts 2023

Research: Profundo

Analyse og research: Rachel Sherrington, Stanka Becheva og Nanna Clifforth

Lay-out: Clémence Hutin og Emmeline Werner

Kontakt: noah.dk, facebook.com/miljoeretfaerdighed, @noah_dk

